

HANDLÄGGNINGSPOLICY FÖR BYGGLOVSANSÖKAN M M

för master, antenner och teknikutrymmen vid
utbyggnad av mobiltelefonisystem

Antagen av bygglovsnämnden 2002-05-23
Antagen av kommunstyrelsen 2002-06-11

§ 137

2002-05-16
Rev 2002-05-23

HANDLÄGGNINGSPOLICY FÖR BYGGLOVSANSÖKAN M M för master, antenner och teknikutrymmen vid utbyggnad av mobiltelefonisystem

INLEDNING

Utbyggnaden av tredje generationens mobiltelefoni, UMTS, (Universal Mobile Telecommunications System), även kallad 3G, har väckt en rad frågor om hur kommunerna skall hantera bygglovsprövning, vilken samordning som kan ske, vilka strålningsrisker som finns, hur markupplåtelse skall regleras m m.

UMTS innebär snabbare informationsöverföring och möjligheter att överföra grafik, rörliga bilder och mer avancerade informationstjänster än dagens mobiltelefoni.

De operatörer som fått licens av PTS (Post- och telestyrelsen) är Vodaphone (tidigare Europolitan), Orange, Hi3g och Tele 2. Utfästelsen är att senast 2003-12-31 skall man i stort sett i hela Sverige ha tillgång till dessa nya tjänster. Tele 2 samarbetar med Telia, som redan har en väl utbyggd infrastruktur bl a GSM-nätet (Global System for Mobile Communication). De övriga har bildat ett gemensamt bolag, 3GIS för gemensam utbyggnad av infrastruktur.

TEKNISK BAKGRUND

De fasta antenner med tillhörande utrustning som förmedlar informationen kallas **basstationer**. **Antennerna** är ca en meter höga och 20 -30 cm breda. Placeringen kan ske på hustak, fasader, befintliga master, belysnings- och kraftledningsstolpar eller nya master. Dessa platser kallas "sajter". Flera basstationer kan alltså finnas på samma "sajt" (jfr eng 'site').

Elektromagnetiska fält (EMF), förekommer överallt. Det kan vara bakgrundsstrålning från rymden och jordytan eller fält kring elektriska hushållsapparater. Strålningen kan vara joniserande (röntgen) eller **icke-joniserande**, såsom radiofrekvent strålning, vilken förekommer på olika frekvenser i radio- och TV-utsändningar, satellitkommunikation, GSM-signaler och polisradio. En mindre del av radiospektrat kommer att användas för UMTS. Enligt Statens strålskyddsinstitut, SSI, har basstationerna bara en 1000-dels effekt jämfört med TV-sändare. I gengäld måste de placeras tätare, med 0,5 till 7 kilometers avstånd, beroende på trafiktäthet, topografi m m.

Gränsvärden för allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält har rekommenderats av EU, FN:s världshälsoorganisation WHO och en oberoende internationell strålskyddskommission för icke-joniserande strålning, ICNIRP. Gränsvärdet vid frekvensen 900 MHz är $4,5 \text{ W/m}^2$ **effekttäthet** eller uttryckt i **fältstyrka** 41 V/m. Nivåerna för radiofrekventa signaler från basstationer, på ett avstånd av mer än 10 meter ligger långt under gränsvärdena, vanligtvis med en faktor av 100 eller mer. Den mesta effekten koncentreras till antennens huvudstrålriktning, och därför är strålningsstyrkan bakom antennen eller på marken låg. SSI, kommer att överföra EU:s gränsvärden till svenska allmänna råd.

KOMMUNERNAS ROLL INFÖR UTBYGGNADEN

Platser för basstationer måste erbjuda bra täckning och vara lättillgängliga för underhåll. Detta kan ge upphov till konflikter med andra planeringshänsyn beträffande markanvändningen, såsom bebyggelsestruktur, natur- och kulturvärden, landskapsbild, miljöstörningar m m, liksom andra intressen som skall tillgodoses enligt miljöbalken och plan- och bygglagen. Ett starkt önskemål från kommunerna har därför varit att få in operatörernas planer för nya master så att en helhetsbedömning blir möjlig, och antalet platser kan minimeras genom samlokalisering. Detta är särskilt angeläget eftersom operatörerna har uppskattat behovet av nya basstationer till 10 000 – 20 000 i hela landet, varav kanske ca 8 000 i master. Masternas höjd är vanligen mellan 40 och 60 meter. För Falkenbergs del kan det röra sig om 30 - 50 nya master.

Operatörerna har inte accepterat att delge dessa planer, bl a av konkurrensskäl. Enligt svarsbrev från regeringskansliet till Göteborgs kommun i frågan finns ingen laglig möjlighet för regeringen att ålägga operatörerna att dela mastutrymme. Däremot finns det inga begränsningar enligt UMTS-tillstånden vad gäller samutnyttjande av master. Man hänvisar till Boverket, som skriver i sin rapport till regeringen 2001-05-11 att kommuner och länsstyrelser aktivt bör sträva efter att samordning sker.

Den ur markanvändningssynpunkt viktiga minimeringen av antalet master blir svår att åstadkomma, då det inte går att få en samlad överblick av vad som krävs för att nå tillräcklig radiotäckning. Prövning av lämpliga lokaliseringar kommer därför med hänsyn till de komplicerade förutsättningarna att ta lång tid.

Kommunen kan som markägare upprätta markupplåtelseavtal med villkor om samutnyttjande, men sådana villkor kan inte knytas till bygglovprövningen. Samma situation råder beträffande möjligheten att kräva rivning av mast när verksamheten inte längre bedrivs.

Riktvärdena för strålningsrisker underskrids kraftigt, varför det inte finns stöd för att avslå bygglovsansökan med hänvisning till hälso- och säkerhetsskäl. Hur miljö- och hälsoskyddsnämnden ser på riskerna har ännu inte klarlagts. Det förekommer en omfattande oro bland allmänheten för vilka risker det kan innebära att vistas i basstationernas närhet. Denna oro måste beaktas vid bygglovprövningen genom att berörda sakägare i de flesta ärenden får möjlighet att yttra sig.

LAGKRAV

För master, torn och teknikutrymmen krävs bygglov och bygganmälan. Anmälan för samråd skall göras till länsstyrelsen med avseende på naturmiljön och fornlämningar. Inom områden med strandskydd prövar länsstyrelsen dispens från strandskyddsbestämmelserna. Tillstånd krävs från Försvarmakten och Luftfartsverket. Samråd skall ske med Länsmuseet, Banverket och Vägverket där dessa intressen berörs. Kommunens handläggning underlättas om sökanden tar direktkontakt med övriga myndigheter i tidigt skede.

FALKENBERGS KOMMUNS ÖVERGRIPANDE MÅL

- Att erhålla god täckning och goda kommunikationsmöjligheter inom hela kommunen
- Att operatörerna i första hand utnyttjar befintliga master eller höga byggnader, alternativt samutnyttjar nya master så långt möjligt
- Att utbyggnaden medför så liten störning som möjligt på omgivningen
- Att utbyggnaden medför så liten miljöpåverkan som möjligt på natur- och kulturvärden i stads- och landskapsbild

ALLMÄNNA LOKALISERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Påverkan och störning på omgivningen och landskapsbilden skall bli så liten som möjligt. Känsliga områden skall undvikas och anpassning till platsens förutsättningar skall ske. Någon områdesindelning har inte gjorts, men stor restriktivitet bör iakttas inom områden av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv, strandskyddade områden, områden för nya bostäder enligt översiktsplanen. Viss restriktivitet bör gälla för stora opåverkade områden. Lägre restriktivitet omfattar främst mark som redan är ianspråktagen för olika verksamheter. Lokalisering av basstationer skall ske så att antenner så långt möjligt kan placeras på befintliga master, byggnader eller andra högre byggnadsverk. Reklamplats medges i princip inte på mast eller torn.

LOKALISERING INOM TÄTORTERNA

Hänsyn skall tas så att inte stadsbilden förfulas eller omgivningen påverkas på ett olämpligt sätt. Inom tätorter skall placering av antenner på byggnader eller andra högre byggnadsverk eftersträvas. I Falkenbergs stadskärna, som är av riksintresse för kulturmiljövården, bör endast i undantagsfall antenner placeras, särskilt bör byggnader med q- eller Q-bestämmelser i detaljplan undvikas. Endast inom industriområden kan möjligen master accepteras, då de kan bedömas utgöra en mindre avvikelse från detaljplanen.

ANTENNER PÅ TAK OCH FASADER

Antenner på tak och fasader skall placeras så att de inte exponeras fritt mot himlen. De bör placeras i anslutning till andra byggnadsdelar och ges en färgsättning som anpassas till byggnadens karaktär. Kabeldragning på fasad bör undvikas, men kan accepteras i anslutning till stuprör eller andra byggnadsdelar som medger att de kan döljas genom lämplig färgsättning och materialinklädnad. För kabeldragning i hisschakt krävs bygganmälan.

TEKNIKUTRYMMEN

Fristående teknikbyggnader skall utformas med hänsyn till omgivningen. Tillbyggnader på tak skall underordnas befintlig taklinje. För teknikutrymmen inom byggnad krävs bygglov för ändrad användning utom i industribyggnader. Installationer får inte orsaka störningar för kringboende, vilket prövas i bygganmälan.

SAMUTNYTTJANDE

Nya master skall samutnyttjas av flera operatörer så långt som det är möjligt. Masterna skall ha ett tekniskt utförande som inte begränsar dessa möjligheter. Vid bygglovansökan informerar stadsbyggnadskontoret övriga operatörer i ett samrådsförfarande. Detta underlättar deras samordningsmöjligheter och besparar bygglovnämnden onödiga ansökningar inom närliggande platser.

UPPLÅTELSE AV KOMMUNALT ÄGD MARK

1. Upplåtelse av mark som antingen är detaljplanelagd som kvartersmark eller ej omfattas av detaljplan

Om lokaliseringen prövas lämplig av bygglovsnämnden kan upplåtelseavtal tecknas, vilket handläggs av stadsbyggnadskontorets exploateringsavdelning. Arrendet får endast utnyttjas efter det att bygglov för mast inklusive teknikbod beviljats. Arrendeavtalet skall godkännas av kommunstyrelsen i Falkenbergs kommun.

2. Upplåtelse av mark som är detaljplanelagd som allmän platsmark

Polismyndigheten hanterar tillståndsgivningen, i enlighet med Ordninglagen, avseende upplåtelse av allmän platsmark. Tillstånd kan endast beviljas för kortare tid, högst ett år i taget. Polismyndigheten inhämtar yttrande från huvudmannen. Stadsbyggnadskontorets gata- och trafikavdelning hanterar upplåtelse av kommunalt ägd allmänplatsmark. Bygglov krävs, dock kan endast tidsbegränsat lov ges.

3. Upplåtelse av utrymme i byggnad eller anläggning på kommunalt ägd mark

Byggnadens eller anläggningens ägare ger tillstånd och tecknar hyresavtal. Kommunalt ägd byggnad eller anläggning förvaltas av Kanslienheten eller kultur- och fritidskontoret.

Om lokaliseringen prövas lämplig tecknas hyresavtal för antenn och teknikutrymme. I hyresavtalen kommer kommunen att kräva samordning av operatörer. Hyressättningen beror på hur mycket utrymme som tages i anspråk. Hyresgästen ansvarar för bygglovsansökan.

Vid nyttjande av byggnader eller anläggningar som ej ägs av kommunen skall respektive ägare till dessa kontaktas och höras. Kommunens inblandning som markägare utgörs endast av en kontroll av att anläggnings-/byggnadsägaren får upplåta rättighet i andra hand.

Handläggning av kommunal markupplåtelse och bygglovprövning skall ske parallellt. I markupplåtelseavtal kan kommunen kräva återställande av området när anläggningen inte längre används.

CHECKLISTA FÖR BYGGLOV/BYGGANMÄLAN

	Bygglov	Bygganmälan
Antenn och antennbärare på tak eller fasad (ej överstigande 3 m)	nej	nej
Teknikrum inom byggnad		
- Kontor, industri	nej	ja
- Flerbostadshus	ja	ja
Teknikutrymme som fristående byggnad	ja	ja
Kabeldragning	nej	nej
- " i hisschakt	nej	ja
Torn eller mast	ja	ja

HANDLINGAR

Situationsplan i skala 1:500 med angivna avstånd till fastighetsgräns samt mastens x-, y- och z-koordinater, måttsatt mast och teknikbyggnad, visualisering med hjälp av animerad bild som visar mastens påverkan på omgivningen, tillfartsväg, kabeldragning, ev schaktning, sprängning eller utfyllnad.

Vid bygganmälan skall en kontrollplan redovisa hur kraven i lag respektive förordning om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk (BVL, BVF) avses kontrolleras.

BYGGLOVSHANDLÄGGNING

Stadsbyggnadskontoret redovisar på en inventeringskarta befintliga master, liksom inkomna ansökningar, beviljade bygglov respektive avslag.

Utifrån allmänna planeringsföresättningar, ÖP, DÖP och detaljplaner samt kommunalt markinnehav skall stadsbyggnadskontoret samråda med de sökande om tänkbara lokaliseringar.

Förutom att berörda sakägare får möjlighet att yttra sig sker information genom kungörelsedelgivning i lokalpressen. Beslut om bygglov fattas i bygglovsnämnden. Beslut kan överklagas till länsstyrelsen och vidare till länsrätten och kammarrätten eller regeringen.

ARBETSSÄTT

Innehållet har utarbetats av en arbetsgrupp inom stadsbyggnadskontoret. Underlaget har inhämtats vid konferenser anordnade av Svenska Kommunförbundet samt från följande informationsmaterial:

Informationsskrift från PTS till kommunerna i mars 2001, skriven av Marcus Boklund

Informationsbroschyren Mastiga frågor från kommunförbundet i mars 2002

SSI-information i 2001:3, från Statens strålskyddsinstitut

Information från länsstyrelsen Västra Götaland och Boverket.

YTTERLIGARE INFORMATION

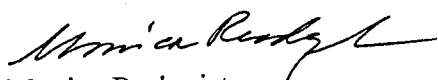
Post- och telestyrelsen: <http://www.pts.se>

Kommunförbundet: <http://www.svekom.se>

Boverket: <http://www.boverket.se>

Statens strålskyddsinstitut: <http://www.ssi.se>

STADSBYGGNADSKONTORET

Monica Rudqvist